

השבוע עלה המסך על המערכה האחרונה בפרשת חל-גיבורים

ייעוץ ארוכה לפני שעלה המסך על המערכה האחרונה בפרשת השוחד של חל-גיבורים, כבר היה אולמו של שופט-השלום הראשי בתל-אביב, אליעזר זליקסון, מלא קהל סקרנים.

בחורי ישיבה מגודל-זקן ועטורי-פיאות מיהרו לתפוס מקום באולם צרה-המידות, החליפו ביניהם דיעות על סיכוייו של רפאל, מרצין ושופע ביטחון עצמי, הופיע באר-לם סגן-השר לשעבר, כשהוא מלווה באשתו ובנו הבכור. הוא הסיר את מגבעתו רחבת-השוליים, הוא יישר את הכניבה הגדולה. אשתו, גאולה, התיישבה על ספסל הנאשמים, לימין בעלה, שמרה על ארשת-פנים חמו-רה.

נידחו. הפרולוג הקצר שקדם למערכה האחרונה הסתיים. החלה המערכה המישפטית הגדולה, שתחרוץ את עתידו הפוליטי של יצחק רפאל.

מערכת הראיות של התביעה מורכבת מכמה חוליות, שעלידי צירופם, תנסה התביעה להוכיח את אשמתו של רפאל, הן בנסיון לקשור קשר, והן במעשה עצמו.

התביעה מייחסת לנאשם עבירה, שאפשר לפרטה בשבעה סעיפים, שרק צירופם עשוי לפרוש בפני בית-המשפט מונוה מפורטת ומדויקת של הפרשה עצמה.

★ ★ ★ הסגן והסגן

חוליה הראשונה בשרשרת, שהוטחה עלידי התובע, מתייחסת לתוכנית הקמתו של בית-החולים הממשלתי בתל-גיבורים, עוסקת בתקופה שלאחר הרכבתה של הממשלה, בסוף 1961.

באותה תקופה עלתה במשרד הבריאות, שנוהל למעשה על-ידי רפאל, התוכנית להקים בית-חולים חדש שיכיל כ-500 מיטות, וש-הקמתו תעלה כ-27-30 מיליון ל"י.

צמרת המשרד החליטה שהקמת בית-החולים, הפעלתו והחזקתו, תימסר לחברה משותפת לממשלה, לעיריית חולון ולעיריית בת-ים.

העדות העיקרית בחוליה זו תימסר מפי יהודה שפיגל, שעמד בראש הצוות הטכני, שהיה ממונה על הקמת בית-החולים החדש ותימסרו, ומפי רופא משרד-הבריאות הדוק-

ככל שהלכו מחוגי השעון והתקרבו אל השעה 9:00 הלך וגבר המתח באולם. נירגש ומתוח, אבל שופע ביטחון, התייצב רפאל מול עדשות הצלמים, שכיוונו את המצלמות מכל עבר. הוא יישר את הכניבה השחורה, רכס כפתור פרום בחליפה הכהה, העיף מבט זועף בצלמים.

★ ★ ★ "לא מודעה"

הדממה המתוחה הופרה לרגע על-ידי קריאתו של השמש: "בית המשפט! שלוש השופטים נכנסו לאולם. מרצינים וחמוריים-סבר תפסו את מקומותיהם. לרגע תר מבטו של השופט שלמה רוזנפלד אחר קלסתר פנים מוכר. עיניו שוטטו באולם הדרום, נעצרו על דמותו רחבת הגרם של

התביעה תנסה להוכיח כי יהודה שפיגל היה יותר מעובד מדינה. כעסקן מפלגתי שימש כיושב-ראש הוועד של הישיבה על-שם הרב מיימון. לעובדה זו תהייה בהמשך המשפט משמעות רבה.

★ ★ ★ חלוקה מדויקת

שני פרטים אלה מתקשרים לחוליה הרביעית במסכת התביעה, העוסקת בעניין שהיה לרפאל בקידום מוסד הרב-זקוק והישיבה על-שם הרב מיימון.

התביעה תנסה להביא ראיות לביסוס טע-נותיה, כי המטרות שלהן נועד השוחד הת-יישבו לחלוטין עם צרכי אותו מוסד. שהיו קרובים לליבו של הנאשם. טענה נוספת:

שוחד, בעזרת השם

בהודמניות שונות אף פעל יצחק רפאל לסיפוק ומילוי צרכים שונים של מוסדות דתיים אלה.

הנאשם היה חבר ועד הישיבה על שם הרב מיימון. בוועד זה כיהן שפיגל כיושב-ראש. לדברי התביעה היה לשניים עניין משותף בפיתוח אותו מוסד.

על רקע זה מתבררת החוליה החמישית בפרשת התביעה: הקשר והשותפות בין שפיגל ורפאל לשם קבלת "תרומות", וחלו-קה מדויקת של השוחד בין המוסד שסגן-השר עמד בראשו והמוסד שסגן המנהל עמד בראשו.

החוליה השישית במסכת הראיות, תתיחס לפעולות שבוצעו לשם השגת "התרומות" והשוחד. לדברי התביעה הטיל מנהל המרכז לתיכנון וביטוח בע"מ, לאחר בירור הצדדים העקרוניים של העסקה, את המשך הטיפול בעניין על יהודה יראוני, שניהל מעתה את המשא-ומתן עם המוסד לכן מטעם משרד הבריאות, יהודה שפיגל.

התביעה תנסה להביא ראיות כי באחד השלבים של המשא-ומתן עמד על הפרק עניין "התרומה". לדברי התביעה דובר עם

טור כהן, שהיה ממונה על הצד המיקצועי. החוליה השנייה מתייחסת לשלב שאליו הגיעו בהקמת בית-החולים. בשלב זה תנסה התביעה להוכיח כי על כהן ושפיגל הוטל, על-ידי הממונה עליהם, סגן-השר יצחק רפאל, לייצג את משרד-הבריאות בוועדה המ-שותפת לממשלה ולשתי הרשויות המקומיות. התביעה תביא ראיות כי במחצית השנייה של 1962 התנהל משא-ומתן בין משרד-הבריאות, בידיעתו וביזומתו של רפאל, לבין המרכז לתיכנון וביטוח בע"מ, במגמה למסור לחברה זו את ההשגחה והתיכנון של כל העבודות הקשורות במיבצע תל-גיבורים.

שכר הטירחת שתבעה החברה עבור ביצוע העבודות התקבל על דעת משרד-הבריאות, אם כי המשרד הטיל על שפיגל לנסות להוריד את הסכום.

בשלב זה יעלו קרוב לוודאי שתי בעיות צדדיות לכאורה, העוסקות ביחסים בין שפי-גל ורפאל.

סמוך לכניסתו לתפקיד, הוזמן הנאשם את יהודה שפיגל לעבוד במשרד-הבריאות כיועץ לתפקידים מיוחדים, למרות התנגדות

הנאשם המפורסם. "הנאשם יצחק רפאל" קרא אב בית-הדין, שופט השלום הראשי אליעזר זליקסון, במ-שך שביר של שניה קפא רחש שיחתם החרישית של הנוכחים.

שליח ובוטח קם רפאל על רגליו. רק שפתיו זעו קימעה. "קראתי את גיליון האי-שום", ענה בקול רועד על שאלת אב בית-הדין. "לא, אני לא מודה באשמה!" קולו הלך ונחלש הלך ונחנק, ויושבי השורות האחרונות בקושי שמעו את התשובה הצפויה.

כשקם סניגורו של סגן-השר לשעבר, עורך-הדין החיפאי נפתלי ליפשיץ, ירד בבתי-אחת המתח באולם. רפאל הציץ בשעונו, החליף כמה לחישות עם רעייתו ותלה מבט מרוכז בפרקליטו.

לפני שביית-המשפט ניגש לעניין עצמו, ביקש פרקליטו של הנאשם להעלות מספר טענות פורמאליות הנוגעות לניסוח כתב-האשמה, שיש בו, לדעתו, משום פגיעה בנאשם, עוד לפני שביית-המשפט חרץ את דינו.

אולם הטענות הטורמויות של הסניגור

יצחק רפאל בדרך למשפט

יראוני על הסכום הכולל של השוחד, תמורת התקשרות עם החברה אותה ייצג. יראוני היה צריך לשכנע אדריכל מסויים "לתרום" את חלקו.

התביעה תנסה להוכיח כי יראוני פעל מתוך ידיעה ברורה כי סמכויותיו של שפיגל במשרד-הבריאות מאפשרות לו להעלות דרי-שות מסוג זה, וכי כל פעולותיו בוצעו בידיעתו של הממונה עליו, סגן-השר ה-נאשם עתה במשפט.

החוליה השביעית בשרשרת תנסה לחזק את הראיות הישירות נגד הנאשם מתוך התנהגותו. התביעה תשתדל להוכיח כי רפאל ניסה להמעיט את דמותו ותפקידו של שפיגל, התכחש לעובדות שהיו ידועות לו היטב ולמעשים שעשה, או שנעשו בידיעתו, והקשורים בפרשת עסקת-השוחד.

התביעה תביא ראיות שהנאשם נתן בע-דוה והודעותיו הסברים בלתי מתקבלים על הדעת לפרשיות הנוגעות במוסדות המ-עורבים בעניין, ושהיו הייבים להיות בת-חום ידיעתו.

עדי-התביעה במשפט יעידו שהנאשם ניסה ליצור רושם שאין בינו לבין החקירה בעיסקת השוחד ולא כלום. הוא ניסה, לפי גירסת התביעה, למנוע פירסום שיחה בינו לבין עיתונאי מסויים על עניין השוחד, עד כדי הצעת תמורה לאותו עיתונאי, אם יימנע מפירסום השיחה.

★ ★ ★ נקמה עקב הבחירות

שעלה עד התביעה הראשון, יהודה יראוני, על דוכן העדים, שוב התחממה האווירה בבית-המשפט. הנאשם שלח בו מבטים גנובים, רשם לעצמו הערות, נשך תכופות את שפתיו וכסס את ציפורניו. המתח באולם עלה.

כי יהודה יראוני, ששילם מחיר יקר בעיקבות עיסקת השוחד המפורסמת, היה מוכן לנצל עד תום את ההזדמנות הגדולה שניתנה לו ערב-הבחירות, לפרוע את חובו מאלה, שלדעתו, סיבכו אותו, ושבגללם היה עליו לרצות תקופת-מאסר.

יראוני היה רק ראשון העדים שיגרמו מורת-רוח רבה לנאשם, שנאלץ להקשיב לכל מהלך הדיון. אולם עדויות התביעה יגיעו לשיאן כשהודה שפיגל יתפוס את מקומו על דוכן העדים, סמוך מאד לספסל הנאשמים שעליו יושב יצחק רפאל.

יצחק רפאל מקשיב לעדותו של עדי-התביעה יהודה יראוני, מבגין-'חסו בהבעות פניו